

_____ hokimligi
*maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi*

_____ maktabgacha va
*maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
__-umumiy o'rta ta'lim maktabi
tarix fani o'qituvchisi*

_____ning
*20__-20__-o'quv yili
7-11-sinf bo'sh o'zlashtiruvchi
o'quvchilar uchun jahon tarixi fanidan*

**TO'GARAK
HUJJATLARI**

To'garak a'zolari haqida ma'lumot

<i>N^o</i>	Familiya ismi va sharifi	Tug'ilgan sanasi	Sinfi	Manzili (to'liq)	Ota-onasi (Ismi sharifi)	Telefon (uy yoki mobil)	Izoh
<i>1.</i>							
<i>2.</i>							
<i>3.</i>							
<i>4.</i>							
<i>5.</i>							
<i>6.</i>							
<i>7.</i>							
<i>8.</i>							
<i>9.</i>							
<i>10.</i>							
<i>11.</i>							
<i>12.</i>							
<i>13.</i>							
<i>14.</i>							
<i>15.</i>							

16.							
17.							
18.							
19.							
20.							
21.							
22.							
23.							
24.							
25.							
26.							
27.							
28.							
29.							
30.							

O'tkazilgan xona _____

“Kelishildi”

“Tasdiqlayman”

MMIBDO‘: _____

Maktab direktori: _____

“ _____ ” _____ 20__ yil

“ _____ ” _____ 20__ yil

20__-20__-o‘quv yili bo‘sh o‘zlashtiruvchi uchun tuzilgan “ _____ ”

**to‘garagining
ISH REJASI**

№	Yillik ish reja mavzulari	Soat	Sana	Izoh
1	German qabilalari va Rim imperiyasi.	1		
2	Karolinglar imperiyasi.	1		
3	Choryorlar davri.	1		
4	Mo‘g‘ullar qo‘shini.	1		
5	Yevropada xristian dinining tarqalishi.	1		
6	Ikkinchi va uchinchi salib yurishlari.	1		
7	Karolinglar davri madaniyati.	1		
8	Yevropada reformatsiya.	1		
9	XVI-XVIII asrlarda germaniya imperiyasi.	1		
10	Amerika qo‘shma shtatlarining tashkil topishi.	1		
11	1800-1870-yillarda buyuk Britaniya.	1		
12	1800 -1870 -yillarda germaniya va italiya.	1		
13	1800-1870-yillarda Xitoy.	1		
14	1800-1870-yillarda Usmoniylar imperiyasi.	1		
15	XIX asr oxiri XX asr boshlarida Germaniya. Imperiyaning tashkil topishi.	1		
16	XIX asr oxiri XX asr boshlarida Buyuk Britaniyaning siyosiy va iqtisodiy ahvoli.	1		
17	Lotin Amerikasining boshqa davlatlari.	1		
18	XX asrning 90-yillarida xalqaro munosabatlar	1		
19	Sharqiy Yevropa mamlakatlarida demokratik inqiloblar va sotsialistik lagerning parchalanishi	1		
20	Sovet davlatining parchalanishi va sobiq sovet respublikalarida mustaqillikning e‘lon qilinishi	1		
21	Mustaqil davlatlarning rivojlanishi	1		
22	Rossiya XXI asrda	1		
23	Ukrainada davlat qurilishi va siyosiy jarayonlar	1		
24	Buyuk Britaniya XXI asr boshlarida	1		
25	Postindustrial jamiyat	1		
26	Ialiya XXI asrda	1		
27	Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish	1		
28	Xitoy Xalq Respublikasidagi ijtimoiy muammolar	1		
29	Yaponiya XXI asrda	1		
30	Afrika mamlakatlari.	1		
31	XX asr oxiri – XXI asr birinchi choragida globallashuv muammolari, harbiy, ekstremistik va ekologik xavf-xatarlar	1		
32	Ekstremizm va terrorizm	1		
33	Irqchilik va irqiy kamsitilishga qarshi kurash	1		
34	XX asr oxiri – XXI asr birinchi choragida ilmiy-texnik taraqqiyot	1		

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: German qabilalari va Rim imperiyasi.

Mashg‘ulotning maqsadi:

Ta‘limiy: o‘quchilarda mavzuga oid bilim va tushunchalar hosil qilsih, to‘garaka bo‘lgan qiziqishini ortirish, yer egaligi jamiyatining qanday vujudga kelgani, qay tariqa rivoj topgani, xalqlarning turmush tarzi, mehnat munosabatlari, ozodlik uchun olib borilgan kurashlar bilan bir qatorda, bosqinchilik va talonchilik yurishlari haqida tushuncha berish.

Tarbiyaviy: o‘quvchilar mustaqil ishlashga o‘rgatish, o‘quvchilar bilimlarni boyitish va yangi bilim berish, o‘rta asrlar tarixi haqidagi ma‘lumotlarni moddiy va yozma manbalar orqali olashlari, moddiy manbalarga tarixiy muzeylardagi mehnat va jang qurollari, kiyim-kechak va taqinchoqlar, tangalar, haykallar, suratlar, shuningdek, uy-joylar, saroylar, qasrlar, ibodatxonalar kirishi, yozma manbalarga esa tarixiy yilnomalar, soliq, jarima, sud, oldi-sotdi, qarz majburiyatlari bilan bog‘liq rasmiy hujjatlar, imperator, qirol va sultonlarning farmon-farmoyishlari, sayyoh olimlar va elchilarning kundaliklari, tarixchi olimlarning asarlari misol bo‘la olishi haqida tushuntirish.

Rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning mavzuga oid bilim, ko‘nikma, malakalarini rivojlantirish, o‘n asr davom etgan o‘rta asrlar davrida Yevropa, Osiyo, Afrika va Amerika qit‘alarida ko‘plab muhim voqealar yuz berib, madaniyat taraqqiyotida ajoyib yutuqlar qo‘lga kiritilganligi, markazlashgan yirik davlatlarning vujudga kelishi hunarmandchilik mahsulotlari ishlab chiqarish, savdo, ilm-fan va madaniyatning rivojlanishiga turtki bo‘lganligi haqida tushuncha berish, berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

O‘zini o‘zi rivojlantirish kompetensiyasi: shaxs sifatida doimiy ravishda o‘z-o‘zini rivojlantirish, jismoniy, ma‘naviy, ruhiy va intellektual kamolotga intilish;

o‘z xatti-harakatini adekvat baholash;

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo‘lish

hamda foydalanish kompetensiyasi: kompetensiyasi kundalik faoliyatda turli formula, model, chizma, grafik va diagrammalarni o‘qiy olish va foydalanish;

inson mehnatini yengillash tiradigan, mehnat unumdorligini oshiradigan va qulay shartsharoitga olib keladigan fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo‘lish.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslub: tushuntirish, suxbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: guruhlarda ishlash, “kim ephil-u, kim chaqqon”, “ko‘rsam tezroq o‘rganaman” shu kabi metodlar.

Mashg‘ulot jihozi: «Jahon tarixi» 7-sinf uchun darslik, mavzuga oid ko‘rgazmali qurollar, plakatlar, tarqatma materiallar o‘quv qurollari, elektron materiallar.

Mashg‘ulotning borishi:

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.

II. Uyga vazifani so‘rash: a) Savol – javob o‘tqazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Rim imperiyasining shimoliy hududlarida yashagan german qabilalarining ko‘chishlari (milodiy IV–VI asrlar) Yevropa tarixida muhim voqealardan biri bo‘ldi. Bu qabilalar haqidagi ilk yozma ma‘lumotlar Yuliy Sezarning “Galliya urushi haqida xotiralar” va Rim tarixchisi Korneliy Tatsitning “Germaniya” asarlarida keltirilgan. German qabilalari Yevropaning shimolida hamda Reyndan Elba daryosigacha bo‘lgan hududlarda yashashgan. Ular baland bo‘ylari, ko‘k ko‘zlari, qizg‘ish sochlari, jangovarlik va uddaburonliklari bilan janubiy xalqlardan ajralib turardi. Germanlarning mustahkam hamda bir-biriga yaqin qurilgan qishloqlari bo‘lmagan. Har bir oila o‘tloq va to‘qaylar bilan o‘ralgan alohida xo‘jalikda yashab, dehqonchilik va chorvachilik bilan shug‘ullangan. Urug‘chilik jamoasi darajasida yashagan germanlarda yerga nisbatan jamoa yer egaligi mavjud bo‘lib, urug‘ jamoalari hamkorlikda o‘rmondagi daraxtlarni kesib, yangi yerlar ochganlar. Yerga avval oddiy yog‘och so‘qa yordamida ishlov berishgan, yerni o‘g‘itlashmagan. Keyinchalik almashlab ekish usuli hamda omochdan temir plugga o‘tilishi mehnat unumdorligining oshishi, hosilning ortishiga olib kelgan. Ular hayvonlar terisidan kiyim tikib kiyishgan, qilich, qalqon, bolta va nayzalar bilan qurollangan, urush va ov qilishni yaxshi ko‘rishgan. Kundalik hayotlarida esa nandan ko‘ra sut, pishloq va go‘shetni ko‘proq iste‘mol qilganlar. Qadimgi germanlar dinida alohida e‘tiborga ega koinlar, muhtasham ibodatxonalar, dabdabali marosimlar bo‘lmagan. Ular tabiat kuchlari – osmon, momaqaldiroq, shamol va yerni ilohiylashtirganlar. German qabilalarining ijtimoiy-siyosiy hayotidagi o‘zgarishlar hamda Rim imperiyasi bilan doimiy aloqalari ularning diniy e‘tiqodining o‘zgarib borishiga olib keladi. Qabilalar orasida targ‘ibot orqali xristianlik dini tarqalib, ijtimoiy taraqqiyot yanada tezlashadi.

bilan shug‘ullangan. Urug‘chilik jamoasi darajasida yashagan germanlarda yerga nisbatan jamoa yer egaligi mavjud bo‘lib, urug‘ jamoalari hamkorlikda o‘rmondagi daraxtlarni kesib, yangi yerlar ochganlar. Yerga avval oddiy yog‘och so‘qa yordamida ishlov berishgan, yerni o‘g‘itlashmagan. Keyinchalik almashlab ekish usuli hamda omochdan temir plugga o‘tilishi mehnat unumdorligining oshishi, hosilning ortishiga olib kelgan. Ular hayvonlar terisidan kiyim tikib kiyishgan, qilich, qalqon, bolta va nayzalar bilan qurollangan, urush va ov qilishni yaxshi ko‘rishgan. Kundalik hayotlarida esa nandan ko‘ra sut, pishloq va go‘shetni ko‘proq iste‘mol qilganlar. Qadimgi germanlar dinida alohida e‘tiborga ega koinlar, muhtasham ibodatxonalar, dabdabali marosimlar bo‘lmagan. Ular tabiat kuchlari – osmon, momaqaldiroq, shamol va yerni ilohiylashtirganlar. German qabilalarining ijtimoiy-siyosiy hayotidagi o‘zgarishlar hamda Rim imperiyasi bilan doimiy aloqalari ularning diniy e‘tiqodining o‘zgarib borishiga olib keladi. Qabilalar orasida targ‘ibot orqali xristianlik dini tarqalib, ijtimoiy taraqqiyot yanada tezlashadi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

• Rim imperiyasi o‘zining kuch-qudrat cho‘qqisiga qachon va qanday erishgan?

• Qadimgi dunyoning qanday imperiyalarini bilasiz?

V. Mashg‘ulotni yakunlash: to‘garak a‘zolarini yutuq va kamchilliklarini muxokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Karolinglar imperiyasi.

Mashg‘ulotning maqsadi:

Ta‘limiy: o‘quvchilarda mavzuga oid bilim va tushunchalar hosil qilsih, to‘garaka bo‘lgan qiziqishini ortirish, yer egaligi jamiyatining qanday vujudga kelgani, qay tariqa rivoj topgani, xalqlarning turmush tarzi, mehnat munosabatlari, ozodlik uchun olib borilgan kurashlar bilan bir qatorda, bosqinchilik va talonchilik yurishlari haqida tushuncha berish.

Tarbiyaviy: o‘quvchilar mustaqil ishlashga o‘rgatish, o‘quvchilar bilimlarni boyitish va yangi bilim berish, o‘rta asrlar tarixi haqidagi ma‘lumotlarni moddiy va yozma manbalar orqali olishlari, moddiy manbalarga tarixiy muzeylardagi mehnat va jang qurollari, kiyim-kechak va taqinchoqlar, tangalar, haykallar, suratlar, shuningdek, uy-joylar, saroylar, qasrlar, ibodatxonalar kirishi, yozma manbalarga esa tarixiy yilnomalar, soliq, jarima, sud, oldi-sotdi, qarz majburiyatlari bilan bog‘liq rasmiy hujjatlar, imperator, qirol va sultonlarning farmon-farmoyishlari, sayyoh olimlar va elchilarning kundaliklari, tarixchi olimlarning asarlari misol bo‘la olishi haqida tushuntirish.

Rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning mavzuga oid bilim, ko‘nikma, malakalarini rivojlantirish, o‘n asr davom etgan o‘rta asrlar davrida Yevropa, Osiyo, Afrika va Amerika qit‘alarida ko‘plab muhim voqealar yuz berib, madaniyat taraqqiyotida ajoyib yutuqlar qo‘lga kiritilganligi, markazlashgan yirik davlatlarning vujudga kelishi hunarmandchilik mahsulotlari ishlab chiqarish, savdo, ilm-fan va madaniyatning rivojlanishiga turtki bo‘lganligi haqida tushuncha berish, berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi: mavjud axborot manbalaridan (internet, televizor, radio (audiovideo yozuv), telefon, kompyuter, elektron pochta va boshq.) foydalana olish.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi: Jamiyatda bo‘layotgan voqea, hodisa va jarayonlarga daxldorlikni his etish va faol ishtirok etish;

o‘zining fuqarolik burch va huquqlarini bilishi, unga rioya qilish.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamllovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suxbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: guruhlarda ishlash, “kim epchil-u, kim chaqqon”, “ko‘rsam tezroq o‘rganaman” shu kabi metodlar.

Mashg‘ulot jihozi: «Jahon tarixi» 7-sinf uchun darslik, mavzuga oid ko‘rgazmali qurollar, plakatlar, tarqatma materiallar o‘quv qurollari, elektron materiallar.

Mashg‘ulotning borishi:

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.

II. Uyga vazifani so‘rash: a) Savol – javob o‘tqazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Buyuk Karl hukmronligining so‘nggi yillarida frank qirolligini sobiq Rim imperiyasi hududlari bilan qiyoslasa bo‘lar edi. Bu holat Karl maslahatchilari orasida uni, qadimgi rimliklarga taqlid qilib, imperator deb e‘lon qilish g‘oyasining tug‘ilishiga olib keladi. Bunday imkoniyatga esa 800-yilda mahalliy Rim zodagonlari tomonidan papa Lev III ga qarshi ko‘tarilgan isyondan foydalanib erishiladi. Rimliklar tomonidan hujumga uchragan papa katolik cherkoviga sodiqligini namoyish etgan Karl saroyiga boshpana izlab borishga majbur bo‘ladi. U Buyuk Karldan yordam so‘raydi. Papaning iltimosiga rozi bo‘lgan Karl qo‘shin yuborib isyonni bostiradi. Rim papasi minnatdorchilik sifatida 800-yilning

dekabrida Rimga kelgan Karlga avliyo Pyotr ibodatxonasida imperatorlik tojini kiygizadi. Shu tariqa Karlning muhrida ko‘rsatilgan “Yangi Rim imperiyasi” tashkil topadi, uning markazi Axen shahrida bo‘lgan.

Karlning saroy a‘yonlari va amaldorlari ayni paytda vazirlar vazifasini ham o‘taganlar. Qirol saroyi yuqori lavozimlari qatorida moliya, soliq, harbiy soha, osh xona, otxona va hokazolar bo‘lgan. Yirik qabilalarni gersoglar(nemischa, “saylangan harbiy yo‘lboshchi”, keyinchalik merosiy qabila boshlig‘i) boshqargan. Davrlar o‘tib gersog eng yuksak zodagonlik unvoniga aylanadi. Yirik bo‘lmagan hududlarni imperator tayinlagan graflar(nemischa, “qirol tayinlangan amaldor”) boshqargan, ushbu atama ham zodagonlar unvoniga aylangan. Karl o‘z davlati chegaralarini mustahkamlash maqsadida markalar(nemischa, “chegara viloyati”) tuzgan, ularni markgraflar(nemischa, “chegara viloyati hokimi”) boshqargan. Karl saroy a‘yonlari bilan mamlakatni aylanib, joylardagi haqiqiy vaziyatni kuzatib, shu orqali davlatni boshqargan. Imperator yiliga ikki marta – dunyoviy va ilmiy zodagonlar oliy kengashini o‘tkazgan, ularning roziligi bilan farmonlar chiqargan. Joylarda graflar boshqaruvi davom etgan, lekin ularni nazorat qilish uchun imperiyaning barcha hududlariga o‘zi ishongan kishilar – “hukmdor vakillari”ni yuborgan. Imperiyaning asosiy qo‘shini otliq bo‘linmalar bo‘lgan.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

1. Frank qirolligining tashkil topish jarayonini aytib bering.
2. Franklarning xristianlikni qabul qilishlarini Siz qanday baholaysiz?
3. Yangi Rim imperiyasi, Sizingcha, nega uzoq yashamadi?

V. Mashg‘ulotni yakunlash: to‘garak a‘zolarini yutuq va kamchiliklarini muxokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish:

Verden shartnomasidan keyin qanday siyosiy o‘zgarishlar ro‘y berdi?

Sana: “ ” _____ 20 __-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Choryorlar davri.

Mashg‘ulotning maqsadi:

Ta‘limiy: o‘quchilarda mavzuga oid bilim va tushunchalar hosil qilsih, to‘garaka bo‘lgan qiziqishini ortirish, yer egaligi jamiyatining qanday vujudga kelgani, qay tariqa rivoj topgani, xalqlarning turmush tarzi, mehnat munosabatlari, ozodlik uchun olib borilgan kurashlar bilan bir qatorda, bosqinchilik va talonchilik yurishlari haqida tushuncha berish.

Tarbiyaviy: o‘quvchilar mustaqil ishlashga o‘rgatish, o‘quvchilar bilimlarni boyitish va yangi bilim berish, o‘rta asrlar tarixi haqidagi ma‘lumotlarni moddiy va yozma manbalar orqali olishlari, moddiy manbalarga tarixiy muzeylardagi mehnat va jang qurollari, kiyim-kechak va taqinchoqlar, tangalar, haykallar, suratlar, shuningdek, uy-joylar, saroylar, qasrlar, ibodatxonalar kirishi, yozma manbalarga esa tarixiy yilnomalar, soliq, jarima, sud, oldi-sotdi, qarz majburiyatlari bilan bog‘liq rasmiy hujjatlar, imperator, qirol va sultonlarning farmon-farmoyishlari, sayyoh olimlar va elchilarning kundaliklari, tarixchi olimlarning asarlari misol bo‘la olishi haqida tushuntirish.

Rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning mavzuga oid bilim, ko‘nikma, malakalarini rivojlantirish, o‘n asr davom etgan o‘rta asrlar davrida Yevropa, Osiyo, Afrika va Amerika qit‘alarida ko‘plab muhim voqealar yuz berib, madaniyat taraqqiyotida ajoyib yutuqlar qo‘lga kiritilganligi, markazlashgan yirik davlatlarning vujudga kelishi hunarmandchilik mahsulotlari ishlab chiqarish, savdo, ilm-fan va madaniyatning rivojlanishiga turtki bo‘lganligi haqida tushuncha berish, berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

O‘zini o‘zi rivojlantirish kompetensiyasi: shaxs sifatida doimiy ravishda o‘z-o‘zini rivojlantirish, jismoniy, ma‘naviy, ruhiy va intellektual kamolotga intilish;

o‘z xatti-harakatini adekvat baholash;

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo‘lish

hamda foydalanish kompetensiyasi: kompetensiyasi kundalik faoliyatda turli formula, model, chizma, grafik va diagrammalarni o‘qiy olish va foydalanish;

inson mehnatini yengillash tiradigan, mehnat unumdorligini oshiradigan va qulay shartsharoitga olib keladigan fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo‘lish.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suxbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: guruhlarda ishlash, “kim ephil-u, kim chaqqon”, “ko‘rsam tezroq o‘rganaman” shu kabi metodlar.

Mashg‘ulot jihozi: «Jahon tarixi» 7-sinf uchun darslik, mavzuga oid ko‘rgazmali qurollar, plakatlar, tarqatma materiallar o‘quv qurollari, elektron materiallar.

Mashg‘ulotning borishi:

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.

II. Uyga vazifani so‘rash: a) Savol – javob o‘tqazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Muhammad (s.a.v.) vafotidan so‘ng barcha arablarni birlashtirgan davlatdagi hokimiyat uning eng yaqin sahobalari qo‘liga o‘tadi. Xulafoi roshidinlar davrida mamlakat rahbari – xalifa (“o‘rinbosar”), davlat esa Xalifalik deb atala boshlandi. Arablar birlashtirilganidan so‘ng, islom dinining umumiy maqsadi g‘ayridinlarni Islomga o‘tkazish bo‘ladi. Dastlab Abu Bakr(632–634) xalifalikka saylanadi. Uning boshqaruvi davrida Arabiston yarimoroli aholisi Islomni to‘liq qabul qiladi, arab qabilalarining hokimiyatga qarshi ko‘targan qo‘zg‘olonlari bostiriladi. Uning xalifaligi davrida arablar Iroq va Suriyani fath etishadi. Abu Bakr Islom davlati boshqaruvinini takomillashtirdi. Xususan, mamlakatni boshqarish uchun Maslahat kengashi tashkil qilindi, har bir viloyatga voliy (hokim) tayinlandi. Keyingi xalifa Umar(634–644) davrida Vizantiya qo‘shinlari mag‘lub etilib, bir necha yilda Suriya, Falastin, Misr, Eronning katta qismi va O‘rta Yer dengizining Afrika sohillari zabt etiladi. Uning davrida soliq-o‘lpon tizimi ishlab chiqilib, devon ro‘yxatiga kiritilgan barcha davlat xizmatchilariga maosh to‘lash joriy etiladi. 637-yil aprelda yangi musulmon yil hisobi – hijriy yil taqvim joriy etiladi. Musulmonlar Umarni – taqvodor, din masalalarida adolatli bo‘lgani uchun – “Umari odil”, hukmronlik davrini esa islomning “oltin asri” deb tavsiflashgan. Jurjon, Movarounnahr va Hind daryosi sohiligacha (Mo‘lton qal‘asi) bo‘lgan yerlarni, G‘arbda Shimoliy Afrika va Ispaniyaning katta qismini bosib oladilar. Ammo Umaviylarga qarshi bir necha bor xalq qo‘zg‘olonlari bo‘lib o‘tadi. Bu esa ularning hokimiyatini zaiflashtirib, Abbosiylarning hokimiyat tepasiga kelishlariga imkon beradi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

1. Xaritadan Arab xalifaligi tomonidan fath etilgan hududlarni ko‘rsating.
2. Arab xalifaligini boshqargan sulolalar haqida so‘zlab bering.
3. Xalifalik inqirozining sabablari nimalarda deb o‘ylaysiz?

V. Mashg‘ulotni yakunlash: to‘garak a‘zolarini yutuq va kamchilliklarini muxokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

veb-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com veb-sayti orqali o'zingiz uchun kerakli ma'lumotlarni yuklab oling.

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomerga telegram orqali bog'lanishingiz nza456 yoki nza445 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi.

40 listdan iborat jahon tarix fanidan 7-11-sinf 34 soatli bo'sh to'garakni to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To'lov uchun: HUMO 9860230104973329

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.

To'liq holda olganingizdan so'ng:

Faqat o'zingiz uchun foydalaning.

Hech kimga bermang hattoki eng

yaqin insoningizga ham.

Internet orqali veb-saytlarga

joylamang.

Kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA

HIYONAT QILMANG.

Bizni hizmatdan foydalanib qulay imkoniyatga ega bo'ling!

Bizda rus va o'zbek maktablar uchun quydagi hujjatlar mavjud.

- 1. 1-11-sinflar uchun kelajak soati ish reja va konspektlari UZ-RU**
- 2. 1-11-sinflar uchun barcha fanlardan to'garak hujjatlari UZ-RU**
- 3. Sinf rahbar hujjatlari UZ-RU**
- 4. Metodbirlashma hujjatlari UZ-RU**
- 5. Ustama hujjatlari UZ-RU**
- 6. 1-11-sinflar uchun barcha fanlardan konspektlar UZ-RU**
- 7. 1-11-sinflar uchun ish rejalar (Taqvim mavzu rejalar) UZ-RU**
- 8. Maktab ish hujjatlari UZ-RU**
- 9. Direktor ish hujjatlari UZ-RU**
- 10. MMIBDO' ish hujjatlari UZ-RU**
- 11. O'IBDO' ish hujjatlari UZ-RU**
- 12. Psixolog hujjatlari UZ-RU**
- 13. Xotin-qizlar qo'mitasi ish hujjatlari UZ-RU**
- 14. Kutubxona mudirasi ish hujjatlari UZ-RU**
- 15. Besh tashabbus hujjatlari UZ-RU**
- 16. Ochiq dars ishlanmalar, taqdimotlar, slaydlar UZ-RU**
- 17. Bayonnomalar UZ-RU**
- 18. O'qituvchilarning ilg'or tajribasini omalashtirish hujjatlari**

ONLINE KOMPYUTER XIZMARLARI

O‘zbek va rus maktablar uchun

Buyutrma asosida

1-11-sinflar uchun barcha fanlardan testlar, nazorat ishlar, tezislar, to‘garaklar va yillik fan konspektlar, tadbir senariylari, ochiq dars ishlanma va slaydlar (taqdimotlar), ko‘rgazma va tarqatmalar, faxriy yorliq, diplom, tashakkurnomalar va boshqa hujjatlarni tayyorlab beramiz.

Tel:91669-34-74 Telegramdan: @talimxizmatlar izlab toping.

Для 1–11 классов узбекских и русских школ по всем предметам: тесты, контрольные работы, тезисы, сценарии кружков, годовые конспекты уроков, сценарии мероприятий, разработки открытых уроков, слайды (презентации), стенды и раздаточные материалы, почётные грамоты, дипломы, благодарственные письма и другие документы.

Тел: 91669-34-74 Telegram: @talimxizmatlar